

Ινστιτούτο Εργασίας Γ.Σ.Ε.Ε.

Δίκτυο Υπηρεσιών Πληροφόρησης & Συμβουλευτικής Εργαζομένων και Ανέργων

 Δεκεμβριος 2020

Αναδρομικά συνταξιούχων.

Αποφάσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας –
Διαδικασία καταβολής σύμφωνα
με νομοθετική ρύθμιση

(ΣΤΕ Ολομ. 1439-1443/2020)

INE - ΓΣΕΕ

www.inegsee.gr

info@inegsee.gr

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Ινστιτούτο Εργασίας Γ.Σ.Ε.Ε.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2014-2020
ανάπτυξη - εργασία - αλληλεγγύη

Το έργο συγχρηματοδοτείται από την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος
«Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση».

Περιεχόμενα

σελ.

3

1. Εισαγωγικά

2. Σύντομη αναδρομή στο ζήτημα των περικοπών των συντάξεων που επιλύουν οι πρόσφατες αποφάσεις

σελ.

4

3. Η κρίση του Συμβουλίου της Επικρατείας (Ολομ. ΣτΕ 1439-1443/2020)

4. Η διαδικασία καταβολής των ποσών στους δικαιούχους

σελ.

5

5. Πηγές

Συντάκτης:

Βάλια Δ. Παπακωνσταντινοπούλου

Επιμέλεια:

Άντα Σταμάτη

Σύμφωνα με την Ολομέλεια του Συμβουλίου της Επικρατείας αποσαφηνίστηκε το ζήτημα των αναδρομικών των συνταξιούχων για περικοπές των συντάξεων που πραγματοποιήθηκαν με νόμους από το έτος 2012 και μετά («μνημονιακοί νόμοι»). Πρόκειται για τις αποφάσεις ΣτΕ Ολομ. **1439-1443/2020** που αφορούν **α)** τις περικοπές των κύριων και επικουρικών συντάξεων δυνάμει των Ν. 4051/2012, Ν. 4093/2012, **β)** τον επανυπολογισμό των συντάξεων δυνάμει του Ν. 4387/2016 και **γ)** τον χρονικό περιορισμό των αποτελεσμάτων των αποφάσεων ΣτΕ Ολομ. 2287-8/2015 σε σχέση με το άρθρο 1 Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου ΕΣΔΑ.

Οι αποφάσεις αυτές αφορούν τους λεγόμενους «παλιούς συνταξιούχους», δηλαδή όσους είχαν συνταξιοδοτηθεί πριν από την ασφαλιστική μεταρρύθμιση που επήλθε με το **Ν. 4387/2016** (Νόμος Κατρούγκαλου), και από αυτούς μόνο τους συνταξιούχους του ιδιωτικού τομέα (π.χ. συνταξιούχους ΙΚΑ, ΟΓΑ, ΝΑΤ ΕΤΑΑ, ΟΑΕΕ κ.λπ.) και όχι τους συνταξιούχους του Δημοσίου (Γενικό Λογιστήριο του Κράτους). Για τους τελευταίους αναμένεται να εκδοθεί σχετική δικαστική απόφαση από το Ελεγκτικό Συνέδριο.

2 Σύνοψη αναδρομή στο ζήτημα των περικοπών των συντάξεων που επιλύουν οι πρόσφατες αποφάσεις

(α) Τον Ιούνιο του έτους 2015 σε πιλοτική δίκη ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας (ΣτΕ Ολομ. 2287-8/2015) κρίθηκαν αντισυνταγματικές οι περικοπές των συντάξεων που είχαν επιβληθεί με τους Νόμους 4051/2012 και 4093/2012. Η αντισυνταγματικότητα εντοπίστηκε στην αντίθεση των ανωτέρω νόμων με τις αρχές της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, της ισότητας στα δημόσια βάρη, της κοινωνικής αλληλεγγύης, του δικαιώματος στην κοινωνική ασφάλιση και της αναλογικότητας και, τέλος, στο δικαίωμα στην περιουσία όπως περιγράφεται στο άρθρο 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΠΠΠ-ΕΣΔΑ).

Το Συμβούλιο της Επικρατείας, προφανώς λαμβάνοντας υπόψη το δημοσιονομικό κόστος των αποφάσεών του, περιόρισε το αποτέλεσμα αυτών μόνο για το μέλλον, δηλαδή από τη δημοσίευση των αποφάσεων (10.6.2015) και μετά. Με άλλα λόγια, σύμφωνα με τις πρώτες αποφάσεις του ΣτΕ, δικαιούνταν πλήρως τα ποσά των περικοπών (αναδρομικά) από την επιβολή τους και μετά μόνο όσοι συνταξιούχοι είχαν ασκήσει ένδικο βοηθήματα (προσφυγές – αγωγές) πριν από τις 10.6.2015. Όσοι δεν είχαν ασκήσει τα σχετικά ένδικο βοηθήματα δικαιούνταν τα αναδρομικά από τις 10.6.2015 και μετά, από τη δημοσίευση δηλαδή της απόφασης και μετά.

(β) Σε διάστημα 11 μηνών από την έκδοση των παραπάνω αποφάσεων (ΣτΕ Ολομ. 2287-8/2015) δημοσιεύτηκε ο Νόμος 4387/2016 (Α' 85/12.5.2016) «Ενιαίο Σύστημα Κοινωνικής Ασφάλειας - Μεταρρύθμιση ασφαλιστικού συνταξιοδοτικού συστήματος - Ρυθμίσεις φορολογίας εισοδήματος και τυχερών παιγνίων και άλλες διατάξεις», με τον οποίο συντελέστηκε μία ακόμη μεταρρύθμιση του ασφαλιστικού συστήματος. Με το Ν. 4387/2016 όλοι οι φορείς κύριας ασφάλισης ενώθηκαν σε έναν (ΕΝΙΑΙΟΣ ΦΟΡΕΑΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ -ΕΦΚΑ), μεταβλήθηκε ο τρόπος υπολογισμού ασφαλιστικών εισφορών κύριας ασφάλισης, προαιρετικής ασφάλισης, εξαγοράς πλασματικού χρόνου ασφάλισης κ.ά., και κυρίως άλλαξε ο τρόπος υπολογισμού κύριας και επικουρικής σύνταξης. Επίσης, με τις ρυθμίσεις του Ν. 4387/2016 προβλέφθηκε η συνέχιση καταβολής των κύριων συντάξεων στο ύψος που είχαν διαμορφωθεί στις 31.12.2014, μετά δηλαδή την επιβολή των περικοπών, οι οποίες ήδη είχαν κριθεί αντισυνταγματικές.

(γ) Από την έναρξη ισχύος του Ν. 4387/2016 (13/05/2016) μεταβλήθηκε, όπως αναφέρθηκε και ανωτέρω, ο τρόπος υπολογισμού καταρχήν της κύριας σύνταξης. Έτσι, η κύρια σύνταξη από ίδιο δικαίωμα γήρατος ή αναπηρίας και από μεταβίβαση λόγω θανάτου προκύπτει με βάση το νόμο από το άθροισμα αφενός της εθνικής σύνταξης (384€ για 20 έτη ασφάλισης) και αφετέρου της ανταποδοτικής σύνταξης. Το ανταποδοτικό μέρος σύνταξης προκύπτει με βάση τις συντάξιμες αποδοχές, το χρόνο ασφάλισης και τα κατ' έτος ποσοστά αναπλήρωσης όπως τα όριζε ο Νόμος 4387/2016. Ο βασικός αυτός πυρήνας του νόμου κρίθηκε τελικά αντισυνταγματικός. Ειδικότερα, με τις αποφάσεις της Ολομέλειας του ΣτΕ 1880-91/2019 κρίθηκε ότι τα νέα ποσοστά αναπλήρωσης παραβιάζουν την αρχή της ανταποδοτικότητας, καθώς είναι ιδιαίτερα χαμηλά.

Η εξέλιξη αυτή οδήγησε στην όλως πρόσφατη ασφαλιστική μεταρρύθμιση του Φεβρουαρίου 2020 με την ψήφιση του Νόμου 4670/2020 (Α' 43/28.2.2020 – Νόμος Βρούτση) και την αύξηση των ποσοστών αναπλήρωσης για τους ασφαλισμένους που έχουν 30 έτη ασφάλισης και άνω.

(δ) Παρότι το Συμβούλιο της Επικρατείας έκρινε (ΣτΕ Ολομ. 1880-91/2019) αντισυνταγματικά τα ποσοστά αναπλήρωσης του Νόμου 4387/2016 ως ιδιαίτερα χαμηλά, εντούτοις έκρινε συνταγματική τη συνέχιση καταβολής των συντάξεων στο ύψος που είχαν διαμορφωθεί στις 31.12.2014, ήτοι με τις περικοπές των Ν. 4051 και 4093/2012.

3 Η κρίση του Συμβουλίου της Επικρατείας (Ολομ. ΣτΕ 1439-1443/2020)

Σε συνέχεια των παραπάνω εκδοθεισών αποφάσεων και έπειτα από αίτηση του ΕΦΚΑ η υπόθεση εισήχθη ενώπιον της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας, προκειμένου να κριθούν τα παρακάτω, γενικότερου ενδιαφέροντος, ζητήματα: **α)** αν η θεσπισθείσα με τη διάταξη του άρθρου 14 παρ. 2 του Ν. 4387/2016 ρύθμιση της συνέχισης καταβολής των συντάξεων, όπως είχαν διαμορφωθεί στις 31.12.2014 για το χρονικό διάστημα από την έναρξη ισχύος του Ν. 4387/2016 (12.5.2016) και εφεξής είναι σύμφωνη με το Σύνταγμα, **β)** αν η παραπάνω διάταξη καταλαμβάνει και το διάστημα από 1.1.2013 έως τις 11.5.2016 και, τέλος, **γ)** αν ο χρονικός περιορισμός των αποτελεσμάτων που έθεσαν οι αποφάσεις 2287-2288/2015 του ΣτΕ καταλαμβάνει και τη διαπιστωθείσα αντίθεση αυτών προς το άρθρο 1 ΠΠΠ ΕΣΔΑ.

Με τις αποφάσεις ΣτΕ Ολομ. 1439-40/2020 η Ολομέλεια του Συμβουλίου της Επικρατείας επιβεβαίωσε το διατακτικό της πρώτης απόφασης (2287-88/2015), σύμφωνα με την οποία οι περικοπές των Νόμων 4051/2012 και 4093/2012 είναι μεν αντισυνταγματικές, όμως τα αποτελέσματα της αντισυνταγματικότητας ανατρέχουν από τον Ιούνιο του έτους 2015 (10.6.2015) και μετά. Ωστόσο, το Συμβούλιο δέχτηκε ότι η συνέχιση καταβολής των συντάξεων από 12.5.2016 και μετά στο ύψος που είχαν διαμορφωθεί στις 31.12.2014 είναι σύμφωνη με το Σύνταγμα.

Συμπερασματικά η έκδοση των ΣτΕ Ολομ. 1439-40/2020 δημιουργεί 3 κατηγορίες συνταξιούχων: **(α)** όσους έχουν προσφύγει δικαστικά πριν από τον Ιούνιο του έτους 2015 (έκδοση πρώτης απόφασης ΣτΕ Ολομ. 2287-88/2015) και οι οποίοι δικαιούνται πλήρη τα αναδρομικά που αντιστοιχούν στις περικοπές, **(β)** όσους προσέφυγαν μέχρι τον Ιούλιο 2020 (έκδοση 3^{ης} απόφασης ΣτΕ Ολομ. 1439-40/2020) που δικαιούνται αναδρομικά για το διάστημα Ιούνιος 2015 (έκδοση πρώτης απόφασης) - Μάιος 2016 (έναρξη ισχύος Νόμου 4387/2016 [Νόμος Κατρούγκαλου]) **(γ)** όσους δεν έχουν ασκήσει καθόλου ένδικο βοηθήματα.

4 Η διαδικασία καταβολής των ποσών στους δικαιούχους

Με τη διάταξη του άρθρου 114 του Ν. 4714/2020 ρυθμίστηκε ότι: «1. Ποσά τα οποία αντιστοιχούν σε περικοπές και μειώσεις κύριων συντάξεων συνταξιούχων του ιδιωτικού τομέα οργανισμών κοινωνικής ασφάλισης, οι οποίες επιβλήθηκαν κατ' εφαρμογή του άρθρου 6 παρ. 1 του Ν. 4051/2012 (Α' 40) και του άρθρου πρώτου παρ. ΙΑ υποπαρ. ΙΑ.5 περ. 1 του Ν. 4093/2012 (Α' 222) και αφορούν το χρονικό διάστημα από 11.6.2015 και μέχρι τη δημοσίευση του Ν. 4387/2016 (Α' 85), καταβάλλονται άτοκα στους δικαιούχους. 2. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων ρυθμίζονται ο τρόπος, η διαδικασία και οι λεπτομέρειες καταβολής των προς επιστροφή ποσών, η οποία ολοκληρώνεται εντός έξι (6) μηνών από τη δημοσίευση του παρόντος».

Την **14.10.2020** εκδόθηκε η εκτελεστική του άρθρου 114 του Ν. 4720/2020 ΥΑ Φ.11321/35005/1528 (ΦΕΚ Β' 4536/14.10.2020), δυνάμει της οποίας θα επιστραφούν αναδρομικά ποσά συντάξεων και προσυνταξιοδοτικών παροχών που αντιστοιχούν στις πραγματοποιηθείσες μειώσεις κύριων και επικουρικών συντάξεων για το χρονικό διάστημα από 11.6.2015 έως και 15.05.2016. Με την υπουργική απόφαση προσδιορίστηκαν αναλυτικά οι δικαιούχοι των αναδρομικών και έτσι εξόφληση των αναδρομικών έως το τέλος του έτους θα λάβουν:

(α) οι συνταξιούχοι όλων των φορέων που εντάσσονται στον e-ΕΦΚΑ και οι συνταξιούχοι της Τράπεζας της Ελλάδος, με εξαίρεση τους συνταξιούχους του Δημοσίου και όσους ακολουθούν το συνταξιοδοτικό καθεστώς του Δημοσίου καθώς και του πρώην ΤΑΠ ΟΤΕ

(β) οι συνταξιούχοι προσυνταξιοδοτικού καθεστώτος ETAT και ETEAM

(γ) οι συνταξιούχοι του πρώην NAT

(δ) τέλος, σε περίπτωση θανάτου των παραπάνω, δικαιούχοι καθίστανται οι κληρονόμοι τους κατά το ποσοστό του κληρονομικού τους δικαιώματος.

Ήδη με τις συντάξεις Οκτωβρίου 2020 καταβλήθηκαν τα ποσά στο μεγαλύτερο μέρος των παραπάνω δικαιούχων και η εξόφληση έχει προγραμματιστεί με την καταβολή των συντάξεων του μηνός Δεκεμβρίου 2020.

Ειδικά για την κατηγορία των κληρονόμων έχει ήδη ανοίξει ηλεκτρονική πλατφόρμα στην ιστοσελίδα του e-ΕΦΚΑ (<https://www.efka.gov.gr/el/epistrofi1516>), η οποία θα δέχεται αιτήσεις έως **τις 17/12/2020**. Κάθε ενήλικος κληρονόμος θα πρέπει να υποβάλει μια αίτηση, ενώ για ανήλικους κληρονόμους την αίτηση θα υποβάλει ο νόμιμος κηδεμόνας τους.

Η διαδικασία της υποβολής της αίτησης των κληρονόμων στην ηλεκτρονική υπηρεσία γίνεται σε δύο στάδια:

α. Στο πρώτο στάδιο οι δικαιούχοι κληρονόμοι θα πρέπει να υποβάλουν ηλεκτρονικά την αίτηση/υπεύθυνη δήλωση με όλα τα αναγκαία στοιχεία μέχρι τις 17/12/2020. Εφόσον διαθέτουν τα ζητούμενα πιστοποιητικά, τα επισυνάπτουν ταυτόχρονα στην αίτησή τους.

β. Εφόσον δεν διαθέτουν τα ζητούμενα πιστοποιητικά, θα πρέπει μέχρι τις 28/2/2021 να επανέλθουν στην υπηρεσία και να επισυνάψουν στην αίτηση/υπεύθυνη δήλωση τα ζητούμενα πιστοποιητικά και βεβαιώσεις.

Ειδικότερα, ζητούνται από τους κληρονόμους να επισυνάψουν τα ακόλουθα 3 πιστοποιητικά:

- πιστοποιητικό περί μη αποποίησης κληρονομιάς,
- πιστοποιητικό περί μη δημοσίευσης διαθήκης (απαιτείται μόνο στην περίπτωση που δεν υπάρχει δημοσιευμένη διαθήκη),
- πιστοποιητικό πλησιεστέρων συγγενών.

Πηγές

- ΣτΕ Ολομ. 1439-1443/2020
- Νόμος 4714/2020 άρθρο 14 (ΦΕΚ Α' 148)
- ΥΑ Φ.11321/35005/1528 (ΦΕΚ Β' 4536/14.10.2020)

Ινστιτούτο Εργασίας Γ.Σ.Ε.Ε.

Εμ. Μπενάκη 71Α, Τ.Κ. 10681, Αθήνα, Τηλ: 210 3327710, Fax: 210 3304452

INE - ΓΣΕΕ

www.inegsee.gr

info@inegsee.gr